

6. Статистичні дані Державної судової адміністрації України // Офіційний сайт судової влади України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/humantradestatistic

7. Статистичні дані Генеральної прокуратури України // Офіційний сайт Генеральної прокуратури України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113281&

Осадчий Богдан Валерійович

*аспірант кафедри кримінального процесу, детективної та оперативно-розшукової діяльності Національного університету
«Одеська юридична академія»*

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИВЛАСНЕННЯ, РОЗТРАТИ МАЙНА АБО ЗАВОЛОДІННЯ НИМ ШЛЯХОМ ЗЛОВЖИВАННЯ СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ

Сучасні зміни в українському суспільстві, відсутність системної роботи в правотворенні та правозастосуванні зумовлюють необхідність вирішення ряду питань щодо кримінологічного вивчення корупційної злочинності та вироблення на цій основі заходів її протидії, вдосконалення механізмів профілактики і посилення запобіжних заходів. Зараз корупційна злочинність є специфічним явищем злочинної діяльності, а проблеми протидії корупції набули значення ключових в провадженні державою реформ та побудови політики загалом. З цією метою проводяться систематичні реформування органів кримінальної юстиції. Однак без належного кримінологічного дослідження ефективності їх роботи неможливо визначити дієвість таких реформ. До того ж потребує наукового дослідження питання пов'язані з методикою оцінки не тільки роботи органів, а й

ефективності власне кримінального закону, тобто перехід від кількісних показників статистичної звітності до її якісного аналізу, що не може бути проведено без надбань кримінологічної науки. У цьому контексті важливим є проведення кримінологічної характеристики привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, як одного із найпоширеніших видів корупційних злочинів.

Безумовно держава вживає різного роду заходів для протидії корупційній злочинності. Так, як зазначає І. Мезенцева: «за останні роки Україна підписала низку міжнародних документів, а саме: Конвенцію ООН проти корупції, Кримінальну конвенцію Ради Європи про боротьбу з корупцією та Додатковий протокол до Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією, які зобов'язали до прийняття законів, спрямованих на удосконалення чинного кримінального антикорупційного законодавства. Бажання України наблизитись до стандартів міжнародного співтовариства у сфері протидії та запобігання корупції втілюється у систематичній роботі по реформуванню системи органів кримінальної юстиції та модернізації матеріального та процесуального законодавства. Однак, незважаючи на деякі зміни, рівень корупційних злочинів залишається високим»[1]. Багато в чому це пов'язано саме з інституціоналізацією корупційної злочинності.

Як зазначає Д.Г. Михайленко корупційні злочини в умовах інституціоналізованої корупції, до якої автор та проф. В.М. Дрьомін відносить корупцію в Україні: «становлять суспільну небезпеку не тільки у зв'язку зі значимістю і глибиною порушення правовідносин, що охороняються нормами про такі злочини, а й у зв'язку з тим, що вони тягнуть значні похідні суспільно небезпечні наслідки за межами означених правовідносин. Похідні суспільно небезпечні наслідки корупційного злочину спричиняються не окремим актом корупції, а тим, що такі акти, будучи перетвореними в інституціоналізовану масову практику та розповсюджені через утворені корупційні мережі, синергетично набувають нових небезпечних характеристик. За таких умов суспільна небезпека одиничного випадку корупції значно підвищується з

урахуванням його місця та ролі в системі корупційних практик і його здатності у зв'язку з іншими актами корупції відтворювати корупцію в подальшому. У такому випадку одиничний акт корупції варто розглядати як елемент стабільної системи корупційних діянь. Такий же одиничний акт корупції в країні, де вона не є інституціоналізованою, не характеризується означеними вище властивостями і становить суспільну небезпеку лише сам по собі без урахування його мережових взаємозв'язків з іншими актами корупції різних рівнів. Саме тому за зовні абсолютно однакових (за суб'єктивними й об'єктивними ознаками) корупційних діянь їх суспільна небезпека буде різною з урахуванням середовища, де вони були вчинені»[2].

У зв'язку з вищевикладеним зараз є надактуальним вивчення привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем саме в межах кримінологічної науки. Так, зараз є значний масив кримінально-правових робіт, які досліджують злочин передбачений ст. 191 КК України, а також криміналістичних в контексті методики розслідування цього злочину. Однак до цього часу відсутнє комплексне кримінологічне дослідження привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем. Таке дослідження матиме теоретичне та практичне значення, адже, крім зазначеного, актуальність та необхідність його здійснення зумовлена й положеннями самого законодавства та реаліями дійсності.

Особлива увага буде зосереджена на питаннях які зараз не знайшли свого відображення у сучасній науці, а саме: кількісний та якісних показників, характеристики особи злочинця цього виду злочину, детермінацій в контексті теорії інституціоналізації цього виду кримінальної практики. Результати дослідження дадуть змогу визначити ключові напрями протидії привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем в межах різнорівневих заходів, що є надбанням сучасних практик протидії корупційної злочинності, як в Україні та в світі. У зв'язку з цим науково-теоретичним підґрунтям роботи стануть праці вітчизняних і зарубіжних учених

в галузі наук кримінального циклу, в тому числі кримінології, загальної теорії права, філософії, соціології тощо.

Список використаних джерел:

1. Мезенцева І. Кримінологічна характеристика корупційної злочинності. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2014. № 4. С. 106–113. URL: <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/chasopys/ua/pdf/4-2015/mezenceva.pdf>
2. Михайленко Д. Г. Протидія корупційним злочинам засобами кримінального права: концептуальні основи : монографія / Д. Г. Михайленко. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 582 с.